

Rapporten All-Archeo bv 1403

Archeologienota
Ninove - Preulegem

Natasja Reyns

Bornem
2026

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2026/12.807/27

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht.....	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	8
2.3.3	Werkwijze	11
2.4	Assessmentrapport	11
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	11
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied.....	17
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	23
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	25
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	26
3	Samenvatting.....	28
4	Bibliografie	29
4.1	Publicaties	29
4.2	Websites.....	29
5	Bijlagen	30
5.1	Archeologische periodes	30

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

---

¹ <https://geo.onroerenderfgoed.be>

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2022B379

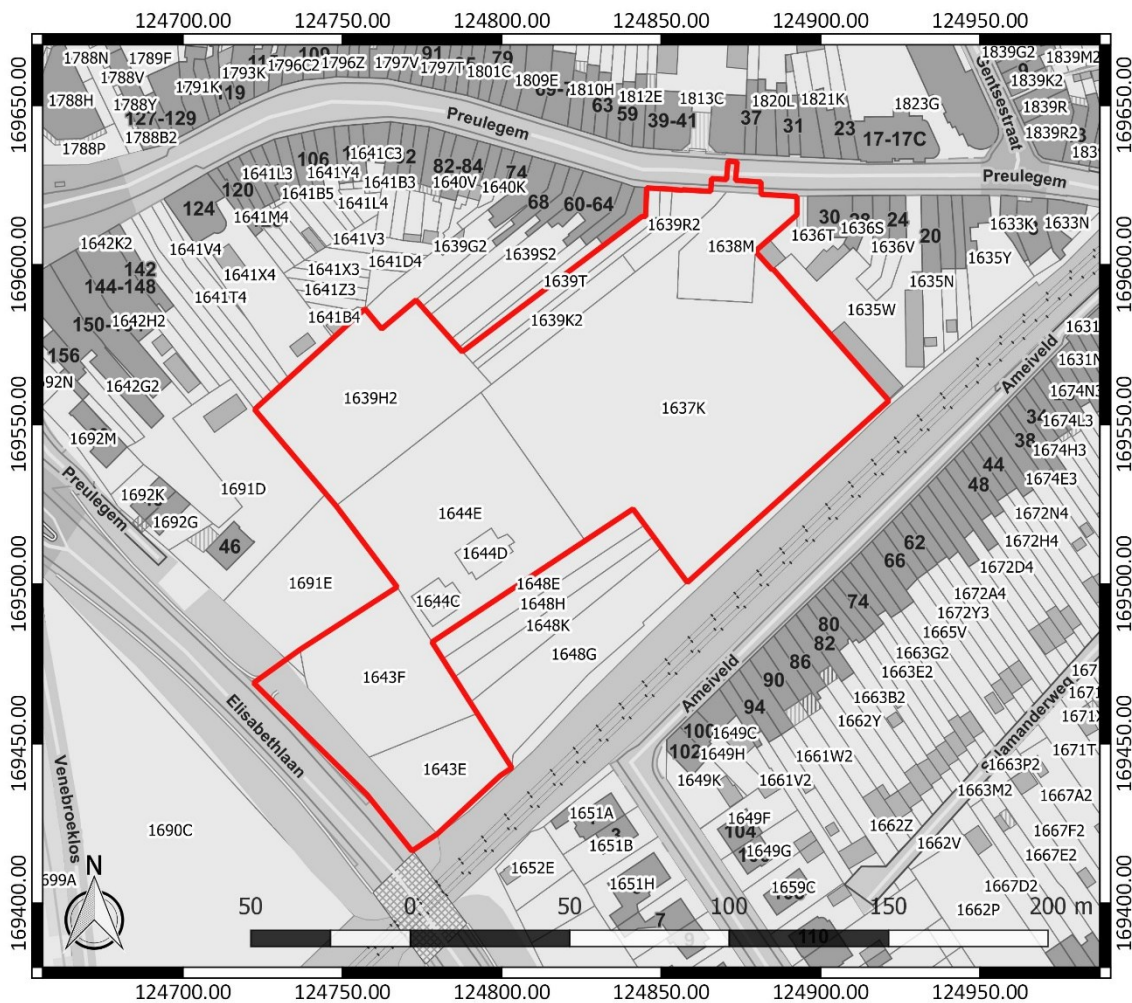
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Ninove, Preulegem

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 124722.17, 169416.39
- 124921.40, 169632.54

Kadastraal plan:

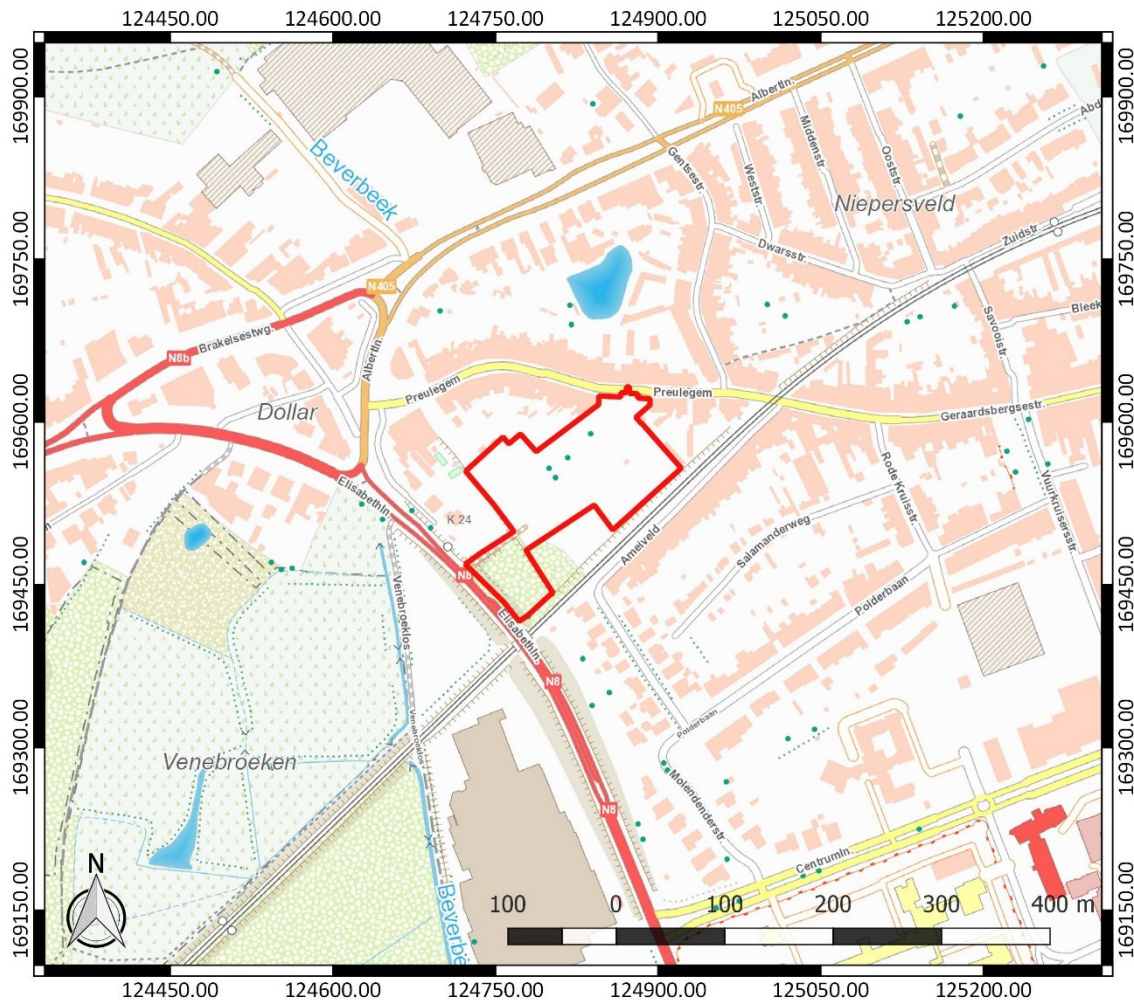

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Ninove, Afdeling 2, sectie B, nummers 1637K, 1638M 1639H2, 1639K2, 1639R2, 1639S, 1639T, 1643E, 1643F, 1644C, 1644D, 1644E, 1691E

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 18.160 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 28/02/2022 – 06/02/2026

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: de geplande werken binnen het onderzoeksgebied hebben in eerste instantie betrekking op een verkavelingsvergunningsaanvraag. De latere stedenbouwkundige vergunningsaanvraag heeft betrekking op een zone van ca. 14.960 m² waar bodemingrepen gepland worden in het kader van de werken waarvoor later een vergunning aangevraagd wordt.

Figuur 3: Aanduiding van de zone waar bodemingrepen gepland worden, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt een verkaveling ingericht. Vervolgens wordt de aanleg van eengezinswoningen, meergezinswoningen en een gebouw voor Amon vzw voorzien. Deze archeologienota heeft betrekking op de verkavelingsvergunning, maar voor de volledigheid geven we ook een beschrijving van de hierna volgende werken mee. In het kader van de verkavelingsvergunning worden enkele bouwzones en een publieke zone gedefinieerd.

De woningen worden niet onderkelderd. Hun funderingswijze en -diepte ligt op dit moment nog niet vast. Ze is afhankelijk van de resultaten van het sonderingsonderzoek. Ze worden voorzien van nutspuiten. De aanleg van nutspuiten kent een verstoringsdiepte die oploopt tot maximaal ca. 3,20 m.

De vergunningsaanvraag heeft verder ook betrekking op de nodige werken ter hoogte van de publieke ruimte om de ontsluiting van de nieuwe gebouwen mogelijk te maken. De werken ter hoogte van de publieke ruimte omvatten de aanleg van wegenis met bijhorende nutsvoorzieningen, parkeerplaatsen, een vuilniscontainer en een wadi.

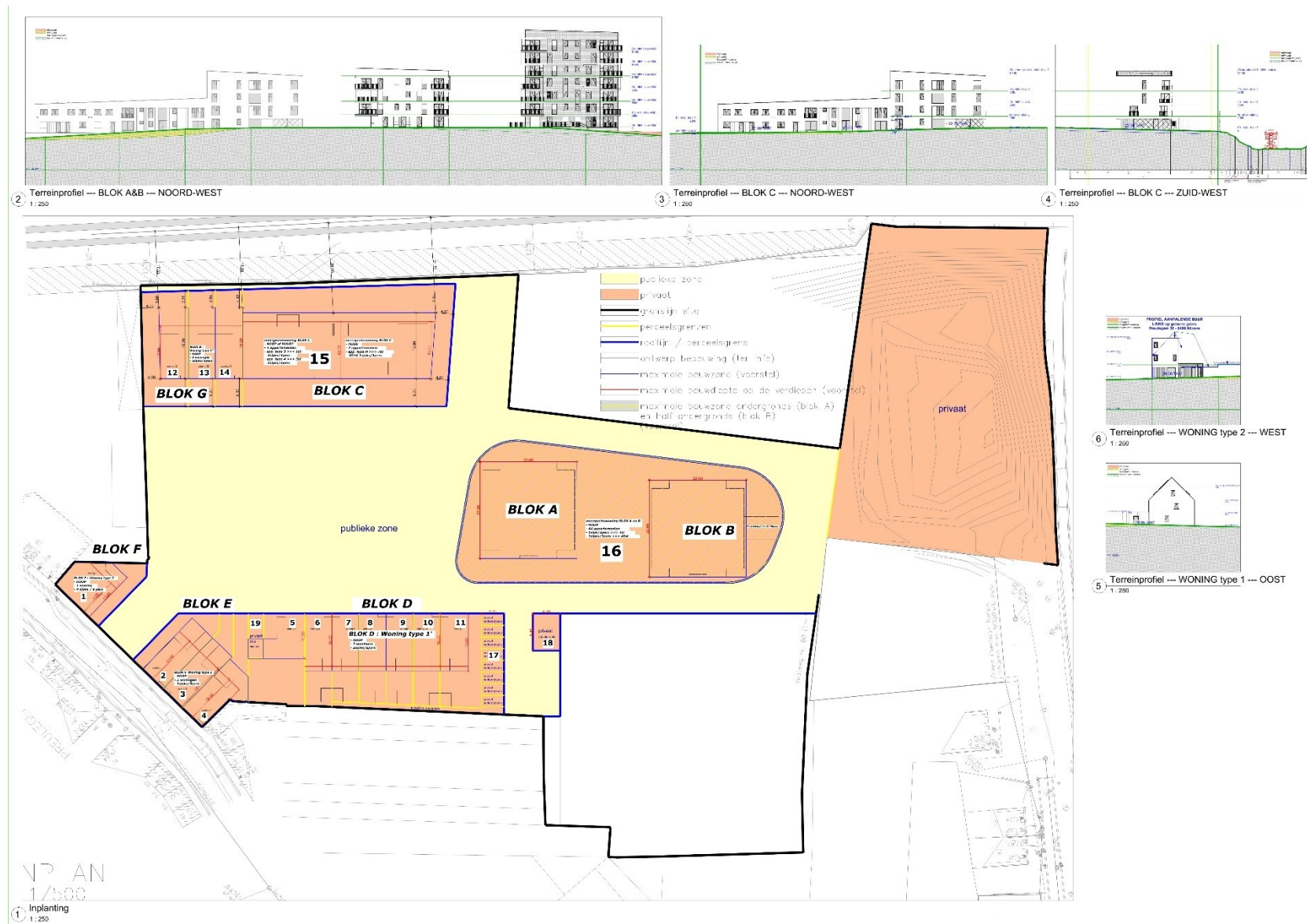
De verstoringsdiepte van de vuilniscontainer bedraagt naar schatting ca. 2 m. De verstoringsdiepte van de wadi bedraagt ca. 50 cm. Verder wordt ook de aanleg van wandelpaden en de aanplant van grassen, hoge en lage beplanting, hagen en bomen voorzien. De meeste bodemingrepen betekenen een verstoring van ca. 50 cm diep.

Ter hoogte van de wegenis loopt de verstoringsdiepte op tot ca. 58 cm. De plantkuilen voor nieuwe bomen kunnen een verstoringsdiepte tot ca. 1,00 m hebben. Ter hoogte van de geplande riolering loopt de verstoringsdiepte op tot ca. 1,81 m. Regenwater wordt afgevoerd naar het westen van het terrein, dat lager gelegen is.

In functie van de geplande werken wordt het maaiveldniveau van het terrein op verschillende plaatsen ook nog beperkt opgehoogd of beperkt verlaagd.

Een zone in het zuidwesten van het terrein is privaat. Hier worden geen bodemingrepen voorzien in het kader van de vergunningsaanvraag met uitzondering van een RWA-leiding naar een vijver.

Figuur 5: Terrainprofielen

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeoreferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Van Deventerkaart uit 1550-1565, de Villaretkaart (1745-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) worden vijf momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied wordt omgeven door Preulegem in het noorden, Ameiveld in het zuidoosten en de Elisabethlaan in het zuidwesten (Figuur 6). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in woongebieden. Hydrografisch behoort het tot het Denderbekken. Op korte afstand ten noorden en ten westen van het terrein stroomt de Molenbeek (Figuur 8). Ze mondt in het zuiden uit in de Dender.

Geomorfologisch behoort Ninove tot het Pajottenland en de depressie van de Dender. Het Pajottenland bestaat uit een golvend landschap met zowel langgerekte ruggen als asymmetrische valleien. De laagste topografische punten bevinden zich in de alluviale vlakten met een gemiddelde hoogteligging tussen de 10 en 50 m. Langs de Dender bestaan de gronden uit zandleem.³ Het onderzoeksgebied bevindt zich op een verhevenheid in de vallei van de Dender. Het terrein kent een hoogte van 14 tot 23 m TAW.

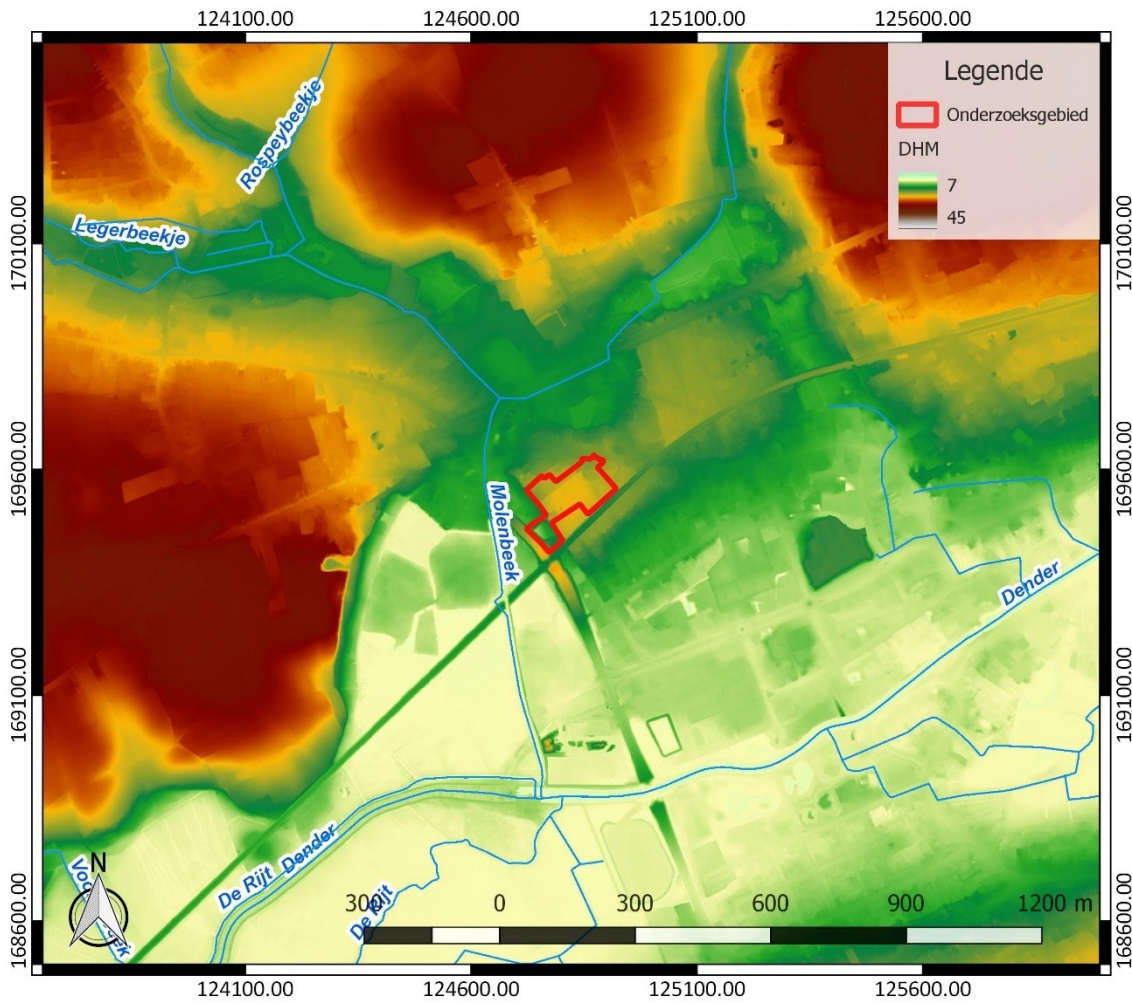
³ Bogemans 2005, 2-3

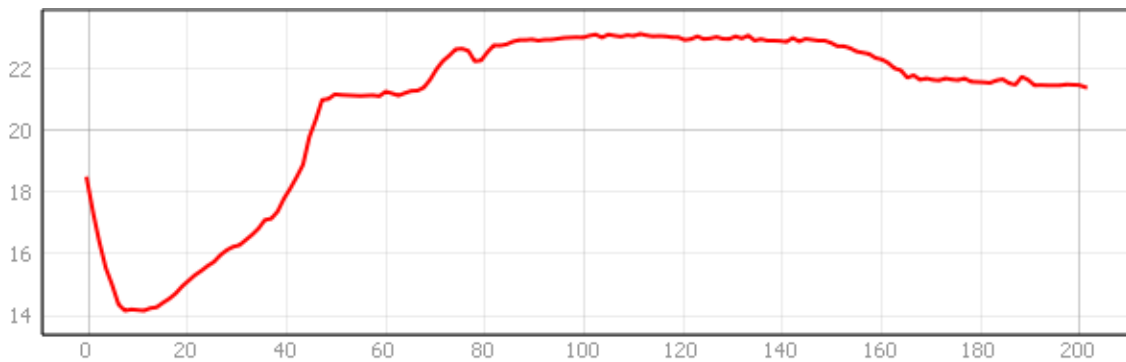
Figuur 6: Luchtfoto van 2024 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 7: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

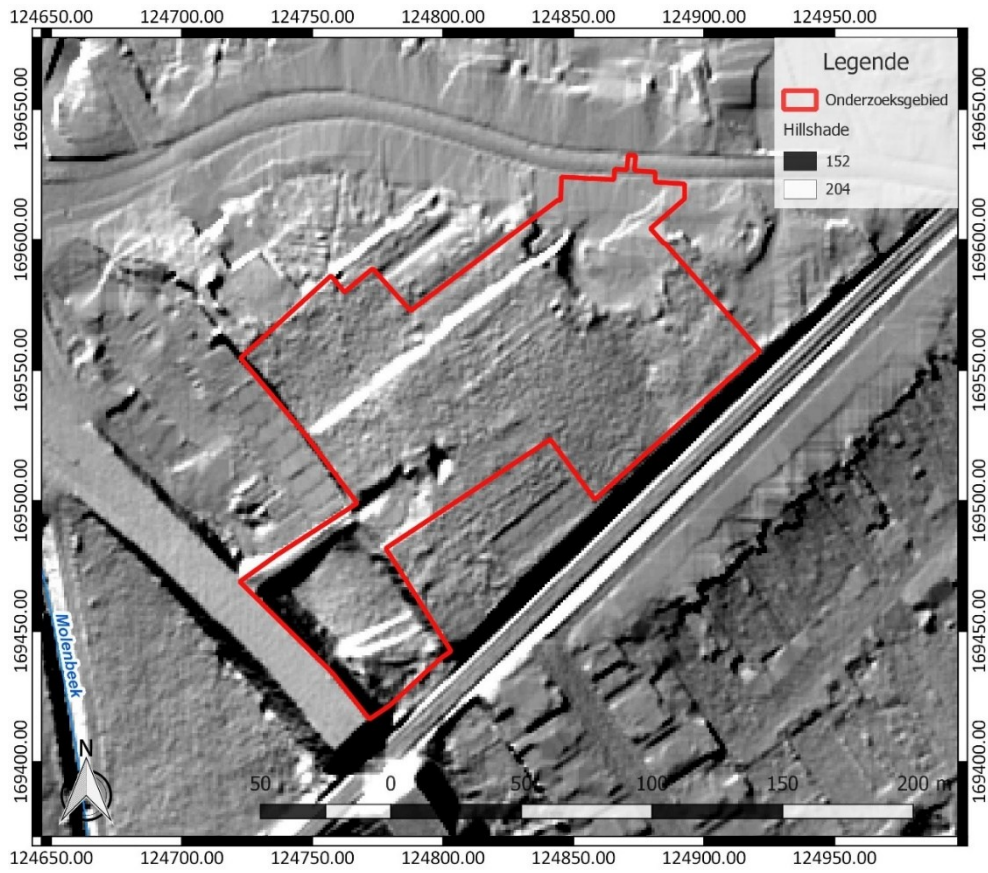

Figuur 8: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

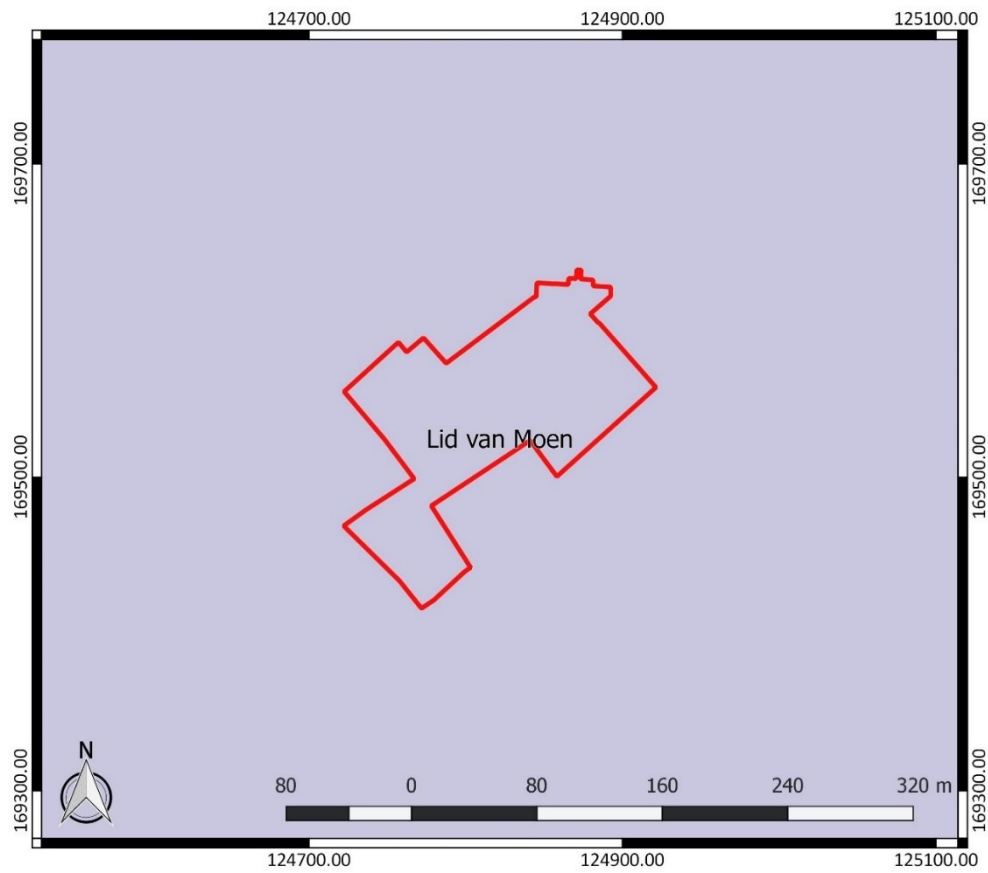

Figuur 9: Hoogteverloop van zuidwest naar noordoost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het terrein is centraal het hoogst gelegen. In het zuidwesten bevindt het onderzoeksgebied zich duidelijk veel lager. Deze zone lijkt afgegraven.

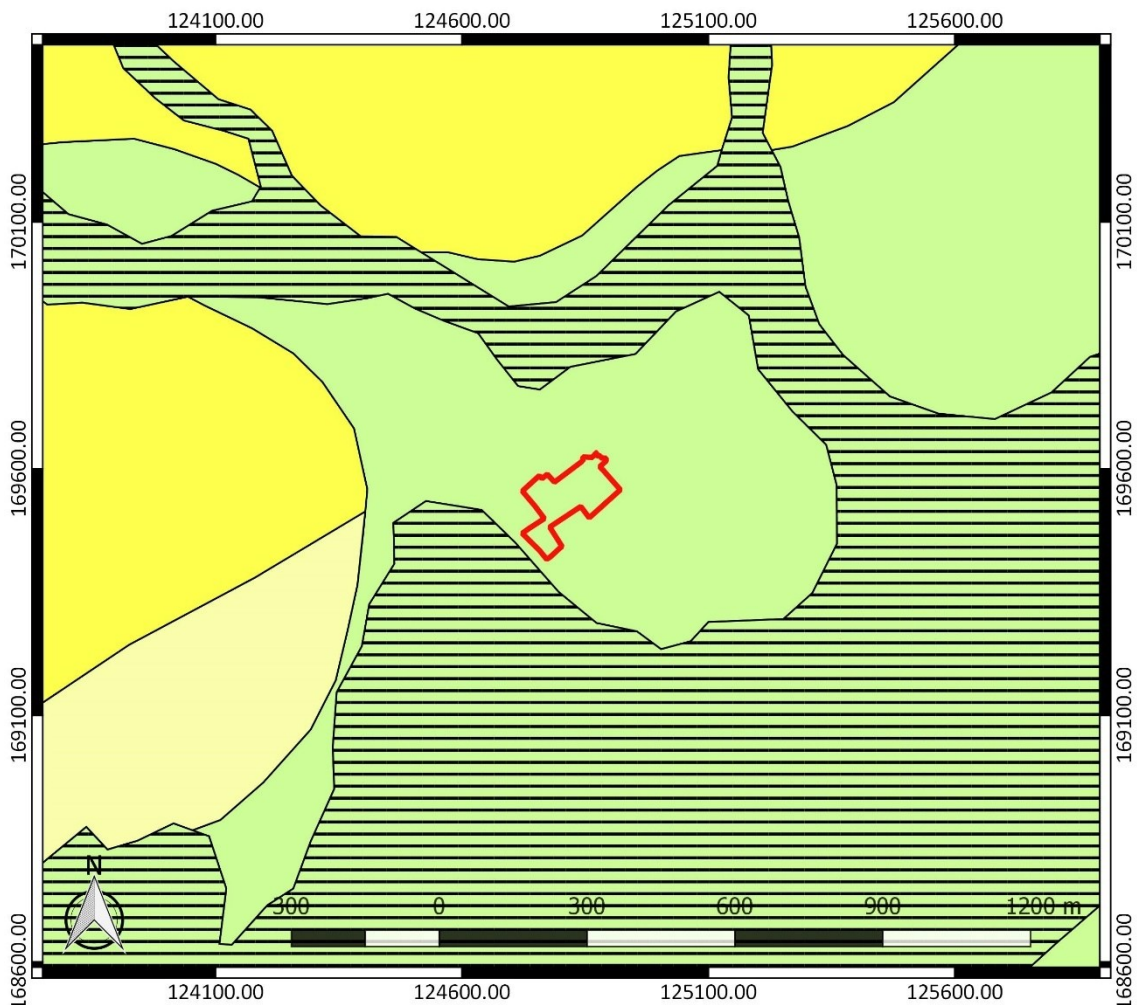
Figuur 10: Hillshade met aanduiding van het onderzoekgebied

Figuur 11: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoekgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 11) bestaat uit het Lid van Moen, dat deel uitmaakt van de Formatie van Kortrijk. Het wordt gekenmerkt door grijze klei tot soms kleihoudende en/of kleilagen bevattende silt. Hierin worden ook *Nummulites planulatus* aangetroffen. Dit zijn ééncellige micro-organismen met kalkhoudende skeletjes, die als fossielen voorkomen.⁴

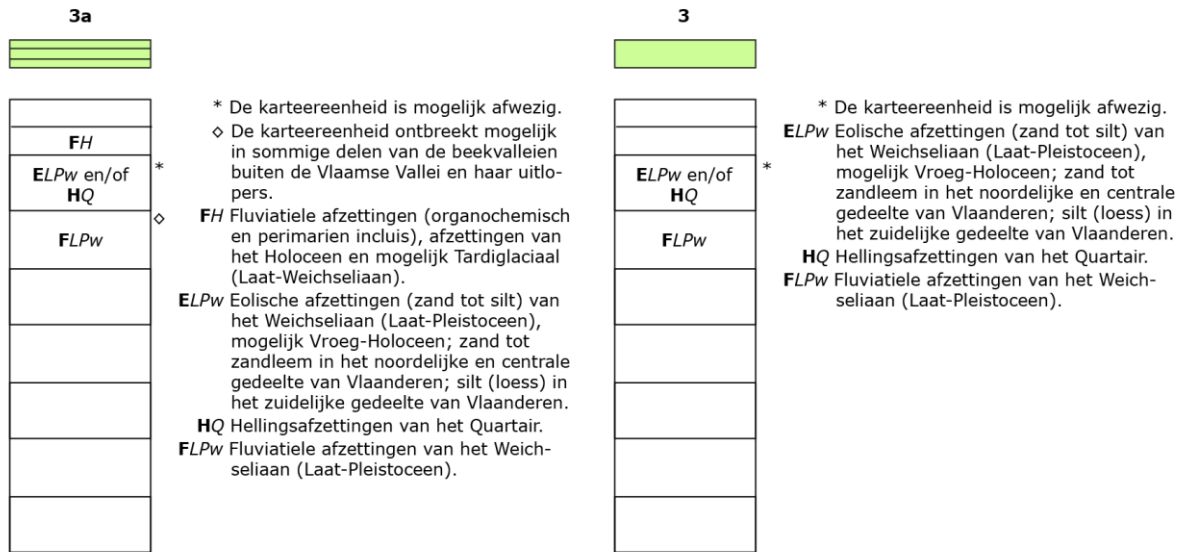
De quartairgeologische kaart (Figuur 12) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. Hieronder bevinden zich oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Rondom zijn gearceerd op de kaart ook jongere fluviatiele afzettingen van het Holoceen en mogelijk het Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan) aan.⁵

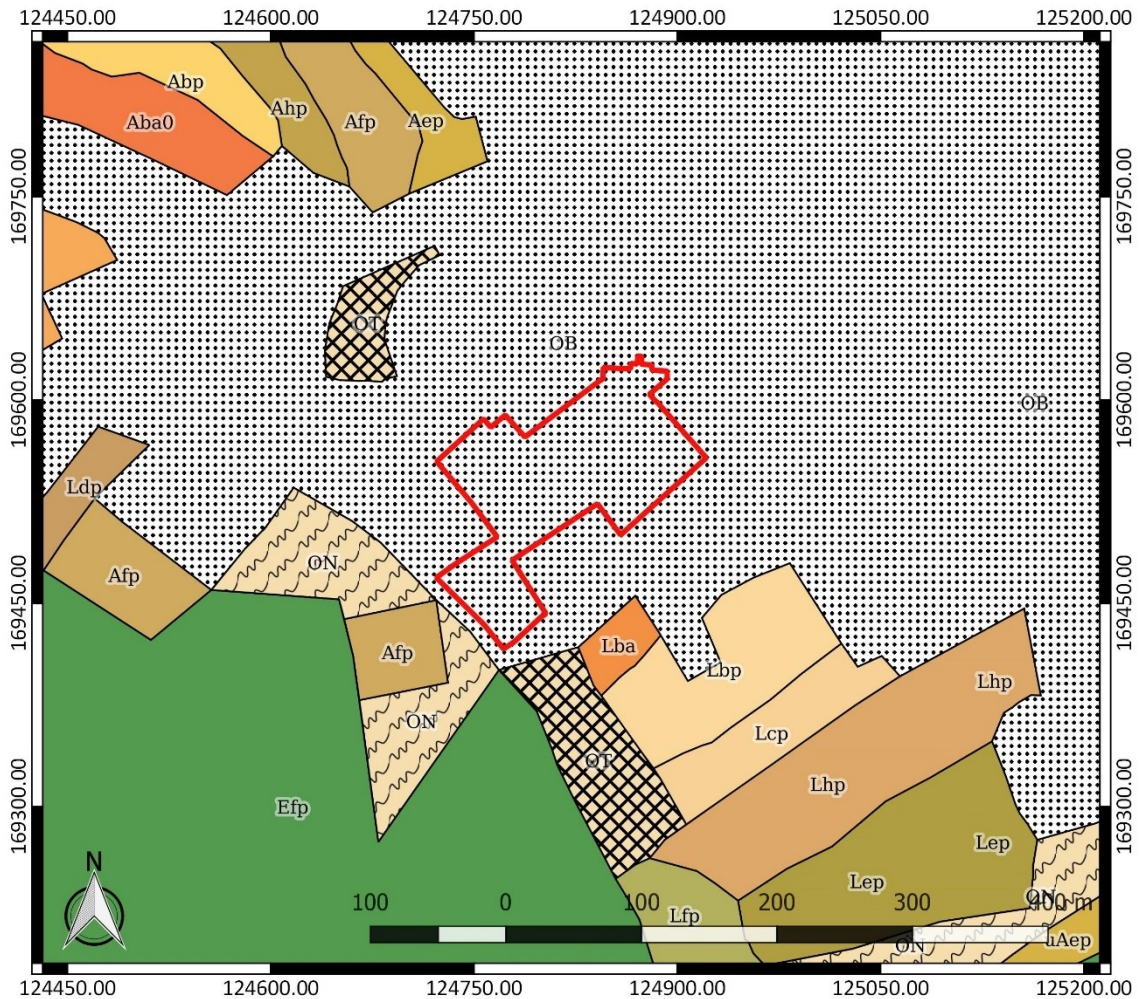
Figuur 12: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

Figuur 13: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

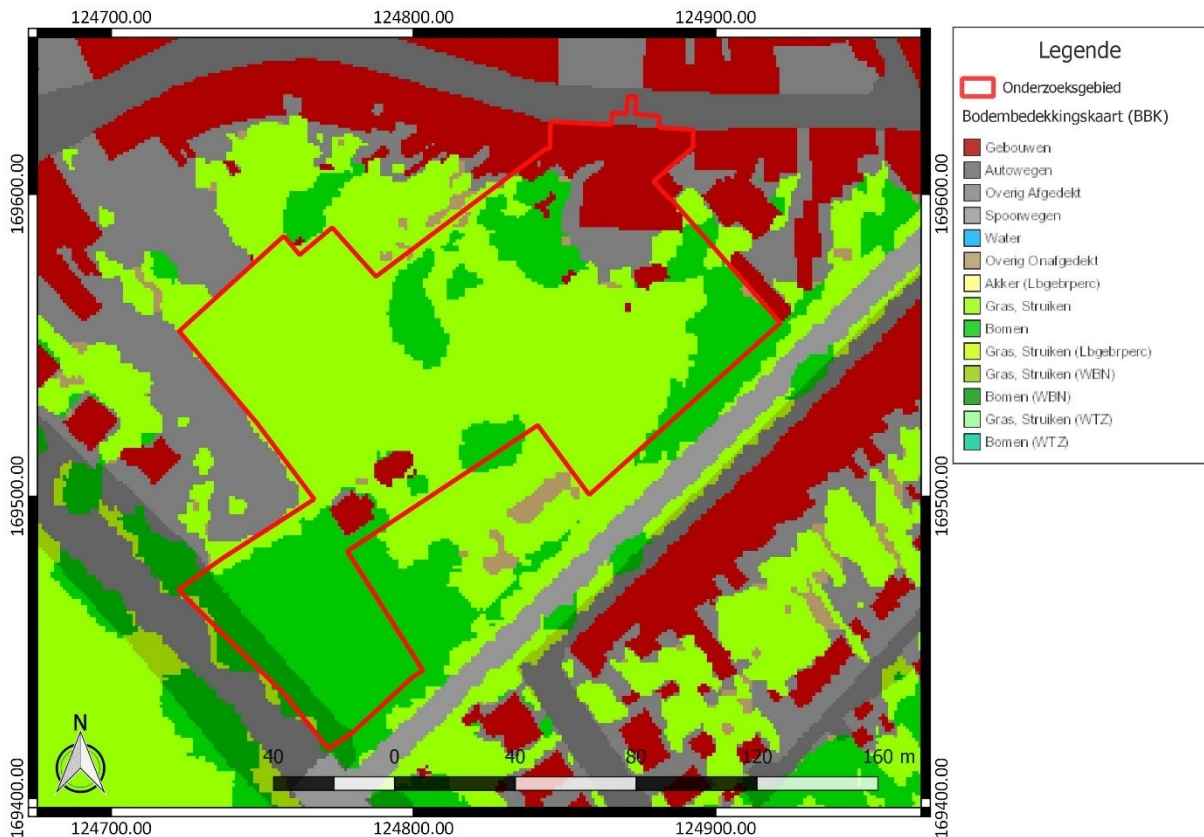

Figuur 14: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 14) situeert het onderzoeksgebied uitsluitend in een bebouwde zone (OB). Ten zuidwesten geeft de bodemkaart opgehoogde gronden (ON) en een zeer natte leembodem

zonder profiel (Af) aan. Ten zuiden zijn een zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel (Efp), sterk vergraven gronden (OT) en een droge zandleembodem met textuur B horizont (Lba) te zien. In het zuidoosten gaat deze laatste over in een droge zandleembodem zonder profiel (Lbp).

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruiksk kaart gebouwen en verhardingen te bemerken in het noordoosten en centraal op het terrein. Voor het grootste deel wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart echter ingenomen door gras, struiken en bomen (Figuur 15). Dit beeld komt deels overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 6). Vandaag de dag is de voormalige bebouwing gesloopt en is er geen bebouwing meer aanwezig op het terrein.

Figuur 15: Bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

Ninove is gelegen tussen verschillende armen van de Dender, wat het aantrekkelijk maakte voor activiteiten in het verleden. In de tweede helft van de 11de eeuw groeide de plaats onder graaf van Vlaanderen Boudewijn V uit tot een strategisch grensgebied tussen het Graafschap Vlaanderen en het Hertogdom Brabant. Aan deze periode kan vermoedelijk de bouw van een castrum toegewezen worden die ingeplant was tussen twee armen van de Dender. De vesting zou verdedigd zijn geweest met muren met torens en omringd zijn met grachten. De eerste verdedigingsgordel zou dateren uit 1137, terwijl een tweede omwalling uit de 13de eeuw stamt. In 1137 zou bovendien een Norbertijnerabdij opgericht zijn in de stad. Voornamelijk de graan- en lakenhandel speelde een belangrijke rol in de plaatselijke economie. In de 14de en 15de eeuw werd de stad verschillende malen geteisterd door belegeringen, pestepidemieën en een verwoestende brand. Ninove bleef daarna nog

een handels- en nijverheidscentrum, maar het aandeel van landbouwproducten en de lakennijverheid namen af in het voordeel van de vlasnijverheid.⁶

De Van Deventerkaart uit 1550-1565 is de eerste kaart waarop we het onderzoeksgebied zien. We zien dat het terrein aan enkele wegen grenst. Er is geen bebouwing op het terrein aanwezig. Vermoedelijk was het in gebruik als akkerland en/of als grasland. Ten oosten zien we de historische kern van Ninove. Ten noorden zien we het gehucht Herlinkhove.

Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748), is het onderzoeksgebied aangegeven als akkerland (Figuur 16). In het noorden wordt een verhevenheid in het landschap gesitueerd. Vermoedelijk is er een beperkte afwijking ontstaan bij het georefereren van de kaart. Het onderzoeksgebied moet waarschijnlijk meer naar het noorden toe gesitueerd worden, tot het aan de weg grenst die nu ten noorden van het onderzoeksgebied te zien is. Verder zijn op de kaart verschillende waterlopen op te merken.

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Ninove [online] <https://id.erfgoed.net/themas/13766> (Geraadpleegd op 07-03-2022)

Figuur 16: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

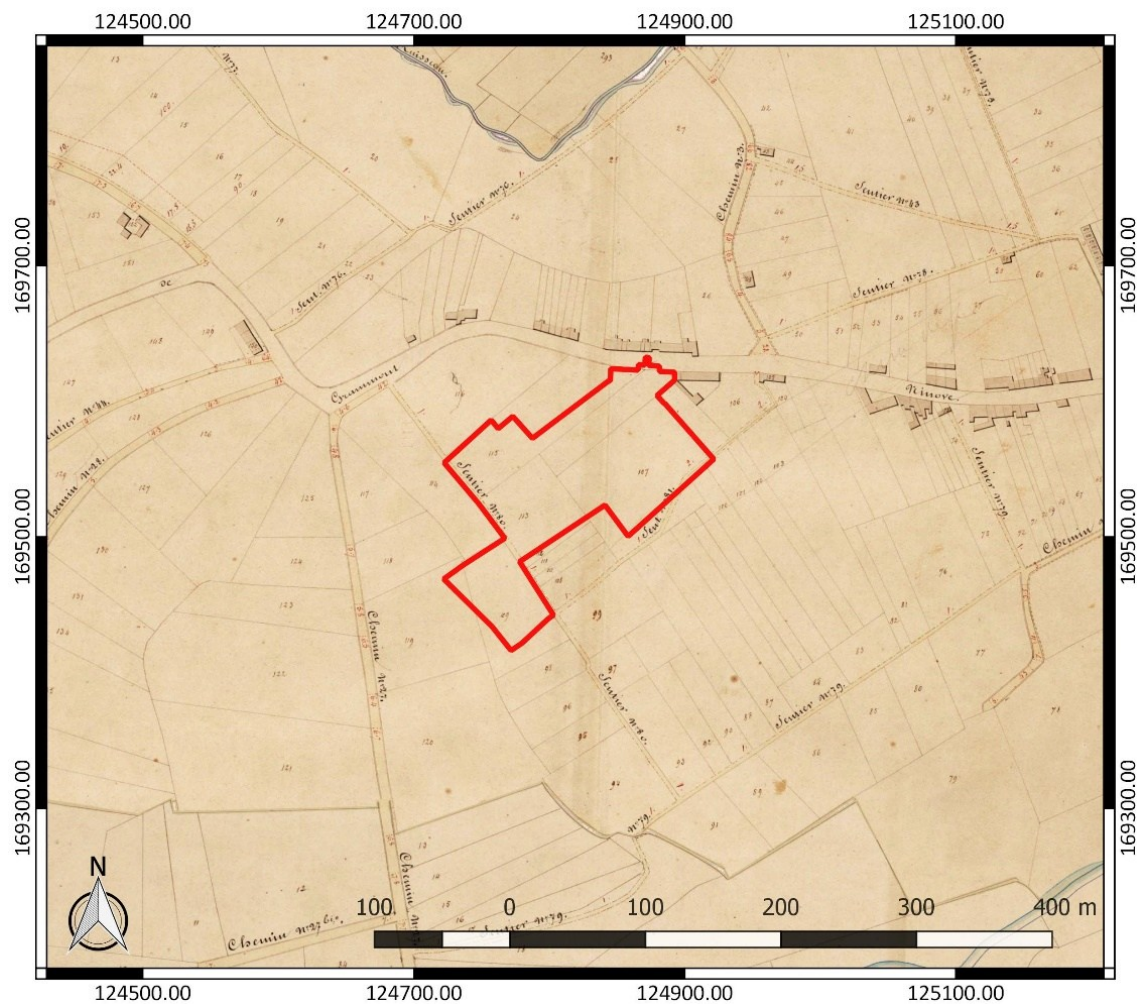
Figuur 17: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is opnieuw te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 17). Het onderzoeksgebied grenst nu wel aan de weg en is hier dus beter gegeorefereerd. Ten noordwesten is een molen aangegeven. Ten zuiden zien we de Dender.

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is nog steeds geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied (Figuur 18). De percellering leunt al dicht aan bij de percellering vandaag de dag. In het westen loopt een veldweg over het terrein. De veldweg bestaat vandaag de dag nog steeds.

De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld weer als de Atlas der Buurtwegen, maar nu is voor het eerst ook de spoorweg te zien die in het zuidoosten aan het terrein grenst.

De topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854) geeft een gelijkaardige situatie weer als de Popp kaart en laat toe om de topografie van het terrein opnieuw te bekijken. We zien dat het onderzoeksgebied nog steeds grotendeels op de top van een heuvel gelegen is. Het zuidwesten is lager gelegen en situeert zich eerder op de helling. Ook de voetweg is opnieuw te zien.

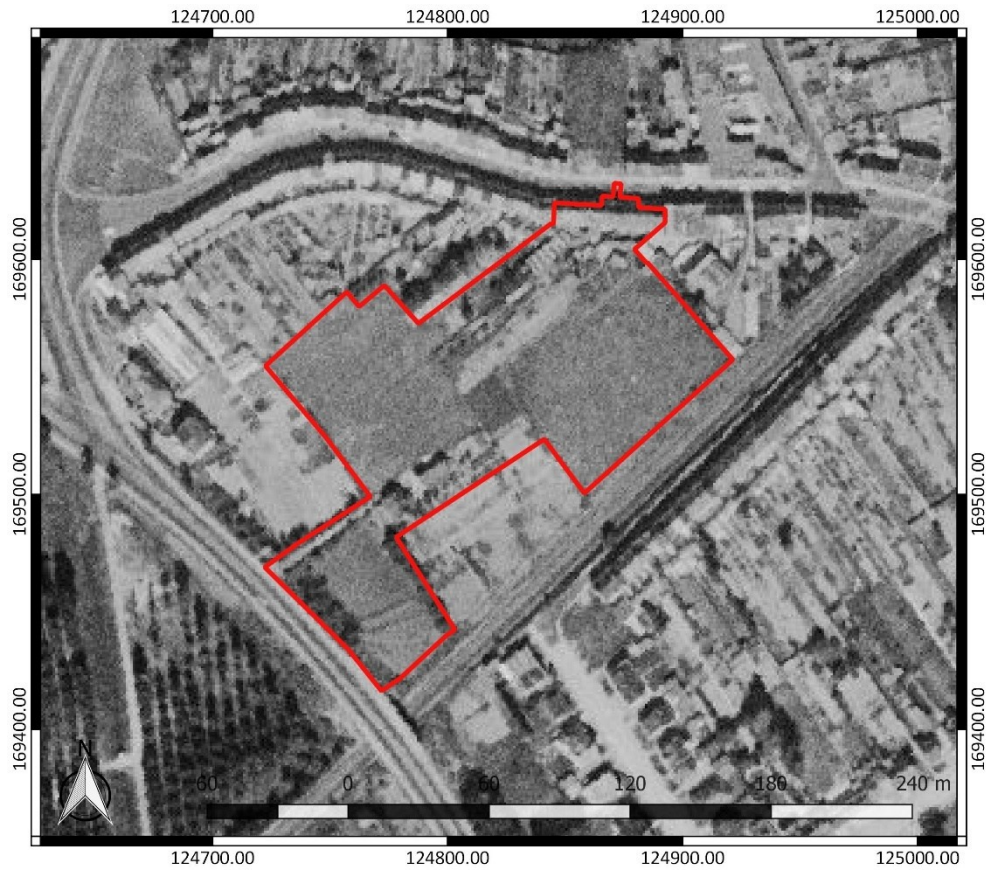
Figuur 18: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 19: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 20: Vandermaelenkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 21: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

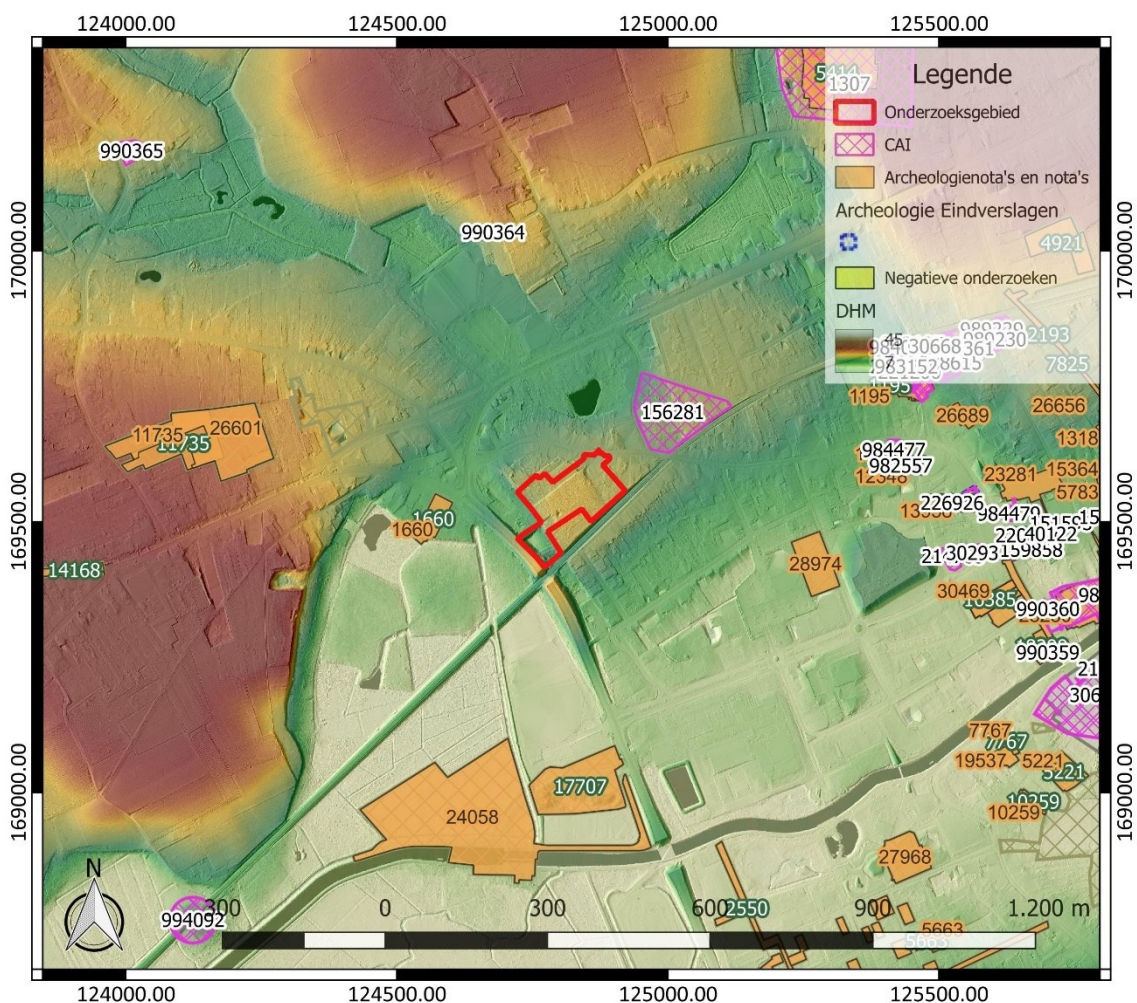

Figuur 22: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 21) geeft voor het eerst bebouwing weer op het terrein. Het gaat om de bebouwing aan de zijde van Preulegem en centraal op het terrein, zoals we die reeds opmerkten op de bodemgebruikskaart hoger in de tekst. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 22) toont een erg gelijkaardige situatie als de voorgaande luchtfoto, maar de begroeiing op het terrein is wel duidelijk aan het toenemen. Het beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 6), behalve dan dat de voormalige bebouwing inmiddels gesloopt is en dat de bomen op het terrein toegenomen zijn.

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 23). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Figuur 23: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Op korte afstand ten oosten van het onderzoeksgebied vinden we de locatie van een Merovingische begraafplaats (CAI ID 156281).⁷ Verder ten noorden vinden we de aanduiding van de Sint-

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Niepersveld [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/156281> (Geraadpleegd op 07-03-2022)

Amanduskapel (CAI ID 990364) die gekend is van de 18de-eeuwse Ferrariskaart⁸ en ten noordwesten vermelden we de Sint-Amanduskerk (CAI ID 990365), waarvan de onderbouw van de vierkante westtoren teruggaat tot de 15de eeuw.⁹

Op enige afstand ten noordoosten vinden we CAI ID 220856. Hier werd een complexe opeenvolging van lagen en gebouwrusten gevonden die dateren van de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd. De muurrusten behoren onder meer tot een middeleeuwse abdij, resten van een abdij uit de nieuwe tijd en de bouw van een schuur in de 19de eeuw.¹⁰

Hier vlakbij bevinden zich de restanten van een Norbertijnenabdij (CAI ID 30668). Een eerste klooster werd gesticht in 1137 door de Norbertijnen, nabij de eerste parochiekerk. In 1157 werden een abdijkerk en een kloosterkerk gebouwd. Ze werden verwoest in 1579-1582 en daarna heropgebouwd. In 1603 brak brand uit. In 1623 werd de kerk afgebroken en werd er een nieuwe opgebouwd in 1635-1723. Omstreeks 1770 was er de wederopbouw van het klooster in classicistische stijl. In 1823-1825 werd het klooster verkocht en afgebroken.¹¹

Ten zuidwesten vermelden we nog de locatie van een kunstmatig opgeworpen heuvellichaam dat mogelijk het restant van een motteheuvel is (CAI ID 994092).¹² Landschappelijk bodemonderzoek ter hoogte van ID 24058 toonde de aanwezigheid van twee relevante archeologische niveaus aan. Op een deel van het terrein blijkt het relevante archeologische niveau echter weggeërodeerd. Het is vooral hier dat bodemingrepen gepland worden. Het archeologisch potentieel van het tweede archeologische niveau wordt omwille van het natte ontstaansmilieu slechts laag ingeschat. Daarom werden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.¹³

Archeologienota ID 28974 adviseerde de uitvoering van terreinonderzoek, maar een verslag daarvan is nog niet te vinden.¹⁴ Dat geldt ook voor archeologienota ID 17707,¹⁵ ID 26601,¹⁶ ID 32465¹⁷ en ID 33506.¹⁸ Archeologienota ID 27968 adviseerde dat er geen terreinonderzoek nodig was in het kader van de geplande werken.¹⁹ Dat geldt ook voor archeologienota ID 1660.²⁰

⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Sint-Amanduskapel [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/990364> (geraadpleegd op 4 februari 2026).

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Sint-Amanduskerk [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/990365> (geraadpleegd op 4 februari 2026).

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Ninove Abdij [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/220856> (Geraadpleegd op 07-03-2022) en Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Ninove Abdij [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/221200> (Geraadpleegd op 07-03-2022)

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Norbertijnerabdij [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/30668> (Geraadpleegd op 07-03-2022)

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2026: Heuvel Outer [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/994092> (geraadpleegd op 4 februari 2026).

¹³ Stuw *et al.* 2022, 27

¹⁴ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/28974>

¹⁵ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/17707>

¹⁶ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/26601>

¹⁷ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/32465>

¹⁸ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/33506>

¹⁹ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/27968>

²⁰ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/1660>

Andere gekende archeologische waarden ten oosten van het onderzoeksgebied houden vooral verband met de historische stadskern van Ninove.²¹ Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht.

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kunnen we besluiten dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Het terrein is gelegen op een verhevenheid in de vallei van de Dender, op korte afstand tot waterlopen. Dit maakt dat de locatie in het verleden mogelijk aantrekkelijk was voor de mens in het verleden. Op korte afstand ten oosten van het terrein zijn in het verleden al Merovingische graven vastgesteld, waardoor er met betrekking tot deze periode sprake is van een concrete verwachting.

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving dateren uit de middeleeuwen tot de nieuwste tijd. Ze zijn hoofdzakelijk te relateren aan de historische kern van Ninove. Historische kaarten en luchtfoto's van het onderzoeksgebied waarover we beschikken vanaf de 16de eeuw geven geen concrete aanwijzingen dat er relevante archeologische resten uit de nieuwe of de nieuwste tijd te verwachten zijn. Er is voor het onderzoeksgebied globaal genomen een verwachting naar resten uit de steentijd tot de middeleeuwen.

Voor het zuidwesten van het terrein schatten we het archeologisch potentieel echter wel laag in. Deze zone vertoont een sterk hoogteverschil met de aangrenzende zone binnen het onderzoeksgebied, wat aangeeft dat dit deel van het terrein in het verleden sterk vergraven is. Omwille daarvan schatten we het archeologisch potentieel van deze zone nog slechts laag in.

Wat is de impact van de geplande werken?

Op het terrein wordt een verkaveling gerealiseerd. Binnen een zone van ca. 14.960 m² worden werken gepland in het kader van de vergunningsaanvraag. De werken omvatten de aanleg van de publieke ruimte voor de latere aanleg van woningen en lokalen voor een vzw. Verschillende bodemingrepen zijn beperkt in diepte tot ca. 60 cm. Ter hoogte van de plantkuilen voor nieuwe bomen, de funderingen en nutspuiten voor de nieuwe woningen en de geplande riolering loopt de verstoringsdiepte hoger op.

Het zuidwesten van het terrein blijkt op basis van het DTM en de hillshade sterk afgegraven. Door de ernstige antropogene aantasting van het bodemarchief hier, verwachten we in deze zone geen relevante archeologische resten meer aan te kunnen treffen. De impact van de verkaveling hier is daarom verwaarloosbaar. Dit doet besluiten dat het bodemarchief mogelijk bedreigd wordt in de zone van ca. 14.916 m² waar bodemingrepen gepland worden en het bodemarchief mogelijk wel nog goed bewaard gebleven is.

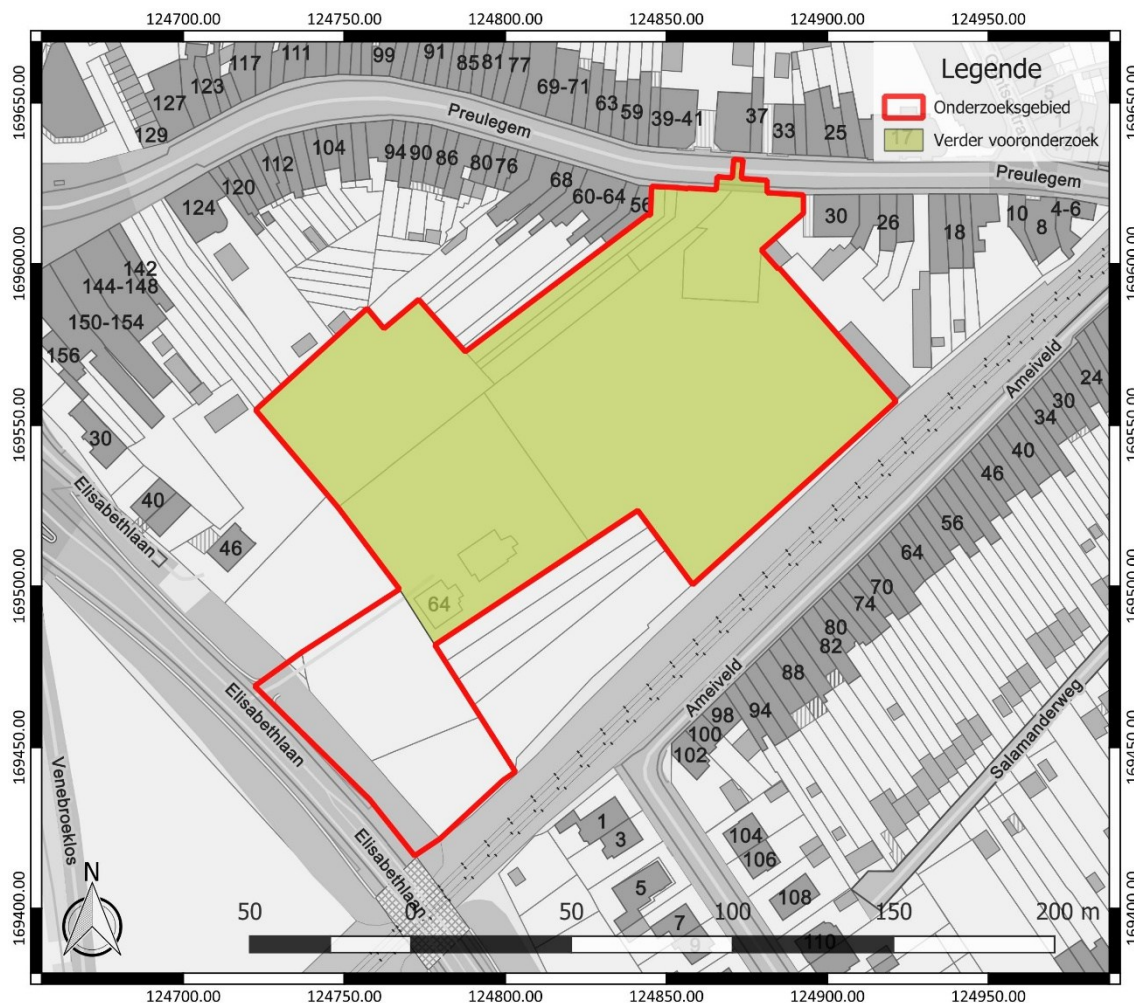
²¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Historische stadskern van Ninove [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140025> (Geraadpleegd op 07-03-2022)

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het uitgevoerde bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Op basis van de landschappelijke kenmerken, de gekende archeologische waarden in de omgeving en de geraadpleegde historische kaarten en luchtfoto's is er voor het terrein sprake van een verwachting naar het mogelijke voorkomen van resten uit de steentijd tot de middeleeuwen. Het kan zowel gaan om sporensites als om artefactensites.

Het zuidwesten van het terrein vertoont een sterk hoogteverschil met de aangrenzende zone binnen het onderzoeksgebied, wat aangeeft dat het bodemarchief hier in het verleden sterk vergraven is. Omwille daarvan schatten we het archeologisch potentieel van deze zone nog slechts laag in.

De impact van de geplande werken op het terrein varieert sterk. Verschillende bodemingrepen hebben een beperkte verstoringsdiepte tot ca. 60 cm. Ter hoogte van de funderingen van de nieuwe woningen, de nieuwe nutspullen en de geplande riolering loopt de verstoringsdiepte wel verder op. Om de bewaringstoestand en de diepte van het relevante archeologische niveau te bepalen en na te gaan wat de impact van de geplande werken op het bodemarchief is, is bijkomend archeologisch onderzoek nodig. We laten daarbij het zuiden van het terrein buiten beschouwing omwille van het lage archeologische potentieel ervan. De zone waar verder vooronderzoek nodig is, heeft een oppervlakte van ca. 14.916 m².

Figuur 24: Aanduiding van de zone waar verder vooronderzoek nodig geacht wordt, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland of bebost is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor de inrichting van een verkaveling, de aanleg van publieke ruimte op het terrein en de oprichting van woningen en lokalen voor een vzw, diende een archeologienota opgesteld te worden. Uit het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt dat het terrein mogelijk archeologisch potentieel kent. Er is sprake van een verwachting naar het mogelijke voorkomen van resten uit de steentijd tot de middeleeuwen. Voor de nieuwe en de nieuwste tijd is er niet direct een verwachting naar het voorkomen van relevante archeologische resten. Omwille van de mogelijke bedreiging van het bodemarchief die uitgaat van de geplande werken en het mogelijke archeologische potentieel van het terrein, dient bijkomend archeologisch vooronderzoek plaats te vinden in de zone waar bodemingrepen gepland worden.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Bogemans, F., 2005: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 30/38 Geraardsbergen en Ath (deel)*, Brussel.

Stuw, P./R. Vergauwe/F. Cruz/J. Deconynck/P. Laloo, 2022: Verslag van resultaten. Bureauonderzoek: 2022I18. Landschappelijk bodemonderzoek: 2022I19, Aalter.

4.2 Websites

Cartesius (2022)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2022)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2026)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2026)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2022)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2022)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

